

Hvis det internationale klageorgan anmoder om den danske regerings retlige bemærkninger, skal der ikke herudover foretages en vurdering af, om klager har rimelig grund til at føre klagesagen. Hvis det internationale klageorgan anmoder om den danske regerings retlige bemærkninger i anledning af en klage, vil dette i almindelighed være udtryk for, at klager har rimelig grund til at føre klagesagen. Når Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol anmoder om den danske regerings retlige bemærkninger, er der allerede på det tidspunkt foretaget en vis vurdering af klagen, idet de fleste klagesager bliver afvist, uden at regeringen bliver anmodet om bemærkninger. Efter bestemmelsen i § 3 kan der dog ydes retshjælp, selv om det internationale klageorgan ikke har anmodet om den danske regerings retlige bemærkninger.

For så vidt angår Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har den rapporterende dommer, der er ansvarlig for klagesagens forberedelse, mulighed for at anmode den indklagede regering om at fremkomme med faktuelle oplysninger, dokumenter eller andet materiale af relevans (se regel 49, stk. 2, litra a, i Domstolens procesreglement). En sådan anmodning er ikke det samme som en anmodning om retlige bemærkninger til klagesagen (se regel 54, stk. 3, litra b, i Domstolens procesreglement), og skal alene ses som et led i Domstolens sagsoplysning. En anmodning om faktuelle oplysninger m.m. (efter regel 49, stk. 2, litra a, i procesreglementet) er derfor ikke omfattet af lovforslagets § 2, stk. 1.

Stk. 2. Retshjælp efter lovforslaget foreslås kun givet i det omfang, det ikke er muligt at få dækket omkostningerne af det internationale klageorgan. Menneskerettighedsdomstolen har efter sit procesreglement mulighed for at give retshjælp. Det vil derfor være en betingelse, at disse muligheder søges udnyttet, og en retshjælp efter de danske regler dækker kun udgifter, der ikke dækkes af den internationale retshjælp.

Til § 3

Bestemmelsen svarer til retsplejelovens § 331, hvorefter justitsministeren, når særlige grunde taler derfor, kan meddele fri proces, selv om de almindelige betingelser herfor ikke er opfyldt. Dette gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervs-mæssige situation. Bestemmelsen vil bl.a. kunne anvendes i tilfælde, hvor det ikke er fysiske personer, der ønsker at klage til et internationalt klageorgan. Det er dog en forudsætning, at der skal foreligge særlige grunde. Når der foreligger særlige grunde, vil bestemmelsen

således kunne benyttes til at yde retshjælp til en juridisk person eller en gruppe af personer, der er klageberettiget i henhold til konventionens bestemmelser. Baggrunden for, at juridiske personer i modsætning til fysiske personer ikke umiddelbart kan få retshjælp, når klageorganet har anmodet om regeringens retlige bemærkninger, jf. lovforslagets § 2, stk. 1, er, at det ofte vil give anledning til tvivl, om den juridiske person eller gruppen af personer overhovedet er klageberettiget. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis er således restriktiv med hensyn til juridiske personers klageadgang. Hertil kommer, at der i disse tilfælde ofte ikke er det samme behov for retshjælp som for fysiske personer.

Når der foreligger særlige grunde, vil bestemmelsen endvidere kunne benyttes til at yde retshjælp til fysiske personer eller juridiske personer, selv om det internationale klageorgan (endnu) ikke har anmodet om den danske regerings bemærkninger til klagen, jf. betingelsen i § 2, stk. 1. Dette indebærer, at når der foreligger særlige grunde, vil det være muligt at få retshjælp allerede i forbindelse med indgivelsen af en klage til et internationalt klageorgan.

Anmodning om retshjælp i disse sager vil som udgangspunkt skulle behandles på samme måde som ved ansøgninger om fri proces, jf. retsplejelovens § 331, og Civilretsdirektoratets restriktive praksis ved administrationen af retsplejelovens § 331 forventes videreført ved behandlingen af ansøgninger om retshjælp efter § 3.

Ved vurderingen af, om der i disse sager foreligger »særlige grunde«, skal der lægges vægt på, om ansøgeren vurderes at have rimelig grund til at føre klagesagen. Dette svarer til Civilretsdirektoratets praksis ved administrationen af retsplejelovens § 331. Dette vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis klager vurderes at have udsigt til at få medhold i sin klage, eller hvis klagen er af principiel karakter. Hvis en klage vedrører et principielt spørgsmål, skal der ikke lægges vægt på, om klager i øvrigt vil få medhold i sin klage.

Det er Justitsministeriet (Civilretsdirektoratet), der skal foretage en vurdering af, om klager har »rimelig grund til at føre klagesagen«. Vurderingen heraf kan evt. ske på baggrund af en udtalelse fra Udenrigsministeriet, Justitsministeriet (departementet) og eventuelt tillige det fagministerium, hvis lovgivning en klage vedrører. Såfremt Justitsministeriet (Civilretsdirektoratet) ikke vurderer, at en ansøger har rimelig grund til at føre klagesagen, og dermed meddeler et afslag på en ansøgning om retshjælp til indgivelse af klagen, og det internationale klageorgan efterfølgende anmoder om den danske regerings retlige bemærkninger, vil en